

■ Seppo Haario

Sveitsiläisten maanpuolustusvelvollisuus

Sveitsissä on yleinen maanpuolustusvelvollisuus, mutta sen toteutus on erilainen kuin Suomessa. Järjestelmään kuuluu lyhyt peruskoulutuskausi ja sen jälkeen kaikille pakolliset kertausharjoitukset reserviläisenä. Kertausharjoituksissa edetään johtajiksi. Heillä on suuri vastuu ja heihin luotetaan. Reserviläisistä käytetään nimitystä ”Milizsoldat”. Reservin johtajat suunnittelevat ja johtavat joukkonsa kertausharjoitukset kovapanosammuntoineen. Reserviläisillä on henkilökohtaiset käsiaseet kotonaan.

Sveitsin järjestelmän etuihin kuuluu se, että koko reservin koulutus on tehokasta ja uskottavaa. Jokainen reserviläinen hallitsee tehtävänsä ja tuntee esimiehensä ja toverinsa. Joukkojen perustaminen onnistuu varmasti, koska kaikki joukot harjoittelevat sitä vuosittain.

Sveitsin armeijan tehtävät ovat sotilaallinen maanpuolustus, siviiliviranomaisten tukeminen ja rauhanturvaaminen. Sotilas- ja siviiliviranomaisten välinen yhteistyö on erittäin tiivistä. Sveitsissä on perinteisesti ollut korkea maanpuolustustahto. Studie «Sicherheit 2019» mukaan Sveitsin kansalaisista pitää armeijaa välttämättömänä 79 %. Pääosa pitää yleistä asevelvollisuutta parempana (60 %) kuin ammattiarmeijaa (36 %).

Valmistautuminen asevelvollisuuteen ja kutsunnat

Sveitsissä jokainen mies on palvelusvelvollinen. Palvelu tapahtuu armeijassa, väestönsuojelussa tai siviilipalveluna. Sveitsin kantonit antavat kaikille

miehille ja naisille kirjalliset ohjeet palveluksesta armeijassa, väestönsuojelussa ja siviilipalveluksessa sinä vuonna, jolloin nämä täyttävät 16 vuotta. Asevelvollisuus alkaa sen vuoden alussa, jolloin mies täyttää 18 vuotta. Miehistöön kuuluvan asevelvollisuus päättyy aikaisintaan sen vuoden lopussa, jolloin hän täyttää 30 vuotta, jos kertausharjoitusveloitteet on täytetty. Muuten asevelvollisuus loppuu koulutuksesta riippuen 34–50 iässä.

Kun sveitsiläiset miehet ja naiset täyttävät 18 vuotta, heidät kutsutaan sen vuoden aikana päiväksi saamaan tietoa edellä mainituista palvelusmuodoista. Naisille asepalvelu on vapaaehtoinen.

Kutsunnat järjestetään Sveitsin kuudessa kutsuntakeskuksessa 3–12 kuukautta ennen suunnitellun palveluksen alkamista. Samassa tilaisuudessa valitaan myös vapaaehtoisina palvelukseen tulevat naiset. Kutsunnat kestävät 2–3 päivää. Kutsuntoihin on osallistuttava ennen kuin täyttää 24 vuotta. Sveitsin kutsuntakeskuksissa arvioidaan vuosittain noin 40 000 maanpuolustusvelvollista. Heistä todettiin vuonna 2018 sotilaspalvelukseen soveltuviksi 69,5 % ja väestönsuojelun palvelukseen 9,3 %. Loput suorittavat siviilipalveluksen tai ovat terveytensä perusteella tai muutoin palvelukseen soveltumattomia.

Palveluskelpoisten määrä on ollut pienessä nousussa. Vakaumuksen perusteella voi pyrkiä aseettomaan palvelukseen. Siviilipalvelukseen pääsee hakemuksen perusteella. Siviilipalvelus on 1,5 kertaa pitempi kuin miehistön aseellinen palvelus, eli noin 390 päivää. Siviilipalveluksen suorittaneiden määrä vuonna 2018 oli 6 205. Totaalikieltäytyjät saavat 18 kuukauden vankeustuomion.

Palvelukseen astutaan kaksi kertaa vuodessa: tammikuussa ja kesä–heinäkuussa, yleensä 20-vuotiaana.

Asevelvollisuuden suorittaminen

Sveitsin armeija tarvitsee vuosittain noin 20 000 uutta sotilasta. Palvelukseen astuu vuosittain noin 22 000. Palveluksen keskeyttäneiden määrä on noin 20 %, joten uusia sotilaita saadaan noin 18 000.

Peruskoulutus alokaskoulussa kestää miehistöllä 18 tai 23 viikkoa, mikä on noin 4,5 tai yli 5 kuukautta. Seitsemän viikon peruskoulutuksen jälkeen seuraa tehtäväkohtainen koulutus ja joukkokohtainen koulutus.

Peruskoulutuksen eli aktiivipalvelun jälkeen alkaa kertausharjoitusvelvollisuus, joka päättyy miehistöllä yleensä 32 vuoden iässä kuuden 19 päivää kestävä kertausharjoituksen jälkeen. Miehistön asevelvollisuuden yläikäraja on 34 vuotta. Miehistön palvelusajan pituudeksi tulee kertausharjoitusten kanssa 260 päivää, yhteensä noin 8,5 kuukautta.

Ryhmänjohtajat (Wachtmeister) ja korkeampi-arvoiset aliupseerit (Oberwachtmeister–Chefadjutant) saavat alokaskoulussa tapahtuvan seitsemän viikon yleisen peruskoulutuksen jälkeen koulutuksen omiin tehtäviinsä. Koulutus kestää reserviläisenä kertausharjoituksissa koulutushaarasta riippuen 34 tai 37 viikkoa eli toisin sanoen 8 tai 9 kuukautta. Aliupseerien asevelvollisuus päättyy 34–42 vuoden iässä. Palvelusvuorokausia tulee sotilasarvosta riippuen 400–770.

Reservin upseerien koulutuksen alku on sama kuin aliupseereilla. Palveltuaan yhden peruskoulutusjakson aliupseerina, voi jatkaa upseerikoulutukseen. Joukkueenjohtajan peruskoulutus kestää reserviläisenä kertausharjoituksissa 49 tai 52 viikkoa, noin 11 tai 12 kuukautta. Luutnantin ja

yliluutnantin asevelvollisuus päättyy 36 vuoden iässä ja poikkeustapauksissa 40 vuoden iässä.

Reservin upseerit ylenevät harjoituksissa osoitetun kyvykkyyden ja erilaisten kurssien suorittamisella. Ylempien reservin upseerien asevelvollisuus päättyy 50 vuoden iässä. Ilman yleisesikuntaupseerin koulutusta voi reservin upseeri saavuttaa kurssien ja kertausharjoitusten avulla everstin arvon. Palvelusvuorokausia tulee upseereille arvosta riippuen 600–1400. Yleisesikuntaupseerikurssin oppilaista vajaa puolet on reserviläisiä.

Sveitsin armeijan määrävahvuus on 100 000 henkilöä. Tätä varten on käytettävissä 140 000 henkilöä. Puolet asevelvollisuuden vapaaehtoisesti suorittavista naisista saa johtajakoulutuksen aliupseeriksi tai upseeriksi. Vuonna 2019 oli naisia Sveitsin reservinarmeijassa 1 106.

Maanpuolustuspalvelun ajalta maksetaan 80 % palkasta ja ansiotulottomat kuten opiskelijat saavat päivärahaa. Useat työnantajat maksavat palkan täysimääräisenä kertausharjoitusten ajalta. Viikonloput ja arkipyhät ovat vapaita alokaskouluissa ja kertausharjoituksissa varuskuntien vartio-osastoja lukuun ottamatta.

Kertausharjoitusten lisäksi täytyy kaikkien aseellisen palvelun reserviläisten osallistua vuosittain pakollisiin ammuntoihin henkilökohtaisella aseellaan. Kuittauksen läpäistystä ampumatestistä saa asuinseudun ampu-mayhdistykseltä (Schützenklub), jonka radalla ammunnat järjestetään.

Noin 30 % asevelvollisista ei osallistu kertausharjoituksiin oman joukkonsa mukana. Yleisimmät lykkäysten syyt ovat: opinnot, tutkinnot, ammatillinen tai muu syy, oleskelu ulkomailla.

Jos asevelvollinen ei osallistu kertausharjoituksiin, hän maksaa valtiolle korvausta (laskentaperusta 3 % vuosituloista). Asevelvollinen saa rahansa takaisin suoritettuaan myöhemmin kertausharjoitusvelvollisuutensa.

Sveitsiläiset voivat asevelvollisuuden päättyessä lunastaa kotonaan säilyttämänsä henkilökohtaisen aseensa, rynnäkkökiväärin tai pistoolin, omakseen. Sveitsissä on yhteensä noin 650 000 sotilasasetta kotisäilytyksessä.

Nuorista upseereista on jonkin verran puutetta. Nuorten upseerien täytyy tehdä valintoja perheen, työn ja armeijan välillä. Sotilasarvosta seuraavaan eteneminen reserviläisenä vaatii kurssituksen ja aina yhden peruskoulutusjakson, ja lisäksi upseerien kertausharjoitukset vievät aikaa.

Vuodesta 2018 on tehty asepalveluksesta houkuttelevampaa. Muutamat korkeakoulut pisteyttävät sotilaskoulutuskokemuksen. Johtajakoulutuksen saavia tullaan tukemaan taloudellisesti. Palveluskelpoisuusvaatimuksia tullaan lieventämään tehtävissä, jotka ovat ruumiillisesti vähiten rasittavia, kuten esimerkiksi IT-alan erikoishenkilöt, sotilaslääkärit ja sielunhoitajat.

Valmiusjoukot

Maanpuolustusvelvollisuutensa voi myös suorittaa kokonaisuudessaan yhtäjaksoisesti peruskoulutuksen yhteydessä. Tällöin nimitys on ”Durchdiener”. Yhtäjaksoisesti palvelevia käytetään virka-aputehtäviin: apuun luonnon- ja muissa katastrofeissa, vartiointiin, kansalaisten suojaamiseen sekä erilaisiin tukitehtäviin. Tällöin miehistöön kuuluvalla tulee palvelusvuorokausia 300.

Tulevaisuus

Armeijaa modernisoidaan ja kehitetään vastaamaan uusia haasteita. Vuonna 2018 kantahenkilökuntaan kuului 8 828 henkeä, joista 500 oli oppisopimuskoulutuksessa. Armeija kouluttaa nuoria maanpuolustustehtävänsä ohessa kantahenkilökunnaksi ja talouselämän tarpeisiin, kuten kokeiksi, autonasentajiksi, ompelijoiksi, eläintenhoitajiksi, laboranteiksi ja puusepiksi.

Yleinen asevelvollisuus säilyy. Uusi 100 000 sotilaan armeija tulee mak samaan vuositasolla 5 miljardia Sveitsin frangia.

Lähteet

Armeeauszählung 2019

Eidgenössisches Departement für Verteidigung, Bevölkerungsschutz und Sport <https://www.vbs.admin.ch/de>

ETH Zürich Studie «Sicherheit 2019»

Schweizer Armee <https://www.vtg.admin.ch>